

The Analysis of Geography Teacher Candidates' Perceptions towards "Geography" Concept with the Help of Metaphors

Fatih AYDIN¹ and Ülkü ESER ÜNALDI²

Abstract

This research has been conducted to reveal the metaphors of geography teacher candidates about "Geography" concept. Within 2009-2010 Academic Year, Spring Term, 120 geography teacher candidates at University of Gazi, Educational Faculty, Geography Education Department joined the study as the research group. The datum of the research conducted as the geography teacher candidates' completing the statement: "Geography is like, because" . Phenomenon Scientific Pattern was used with Qualitative Research Method's Content Analysis Technique to analyse and interpret the collected datum. According to the outcome of the research geography teacher candidates have created 42 different and acceptable mental images related to "Geography" concept. These metaphors were classified under 7 different conceptual categories after studied carefully with regard to common qualities. At the end of the research, it was understood that %45 of the geography teacher candidates have a perception that Geography is the expression of life, %17 of the those perceived that it is a way of expressing importance, %17 as an expression of place, %7 as an expression of obscurity, %7 as a way of expressing knowledge, %7 as a way of expressing love and %4 as a way of expressing unification.

Key Words: Metaphor, geography, metaphors about to concept of "geography", geography teacher candidates

Extended Summary

Purpose

The aim of this research is to reveal the perception of the geography teacher candidates about Geography by using metaphors. Within the frame of this general aim, answers to the below questions were investigated.

1. By which metaphors are the perception of the geography teacher candidates about Geography explained?

¹ Karabuk University, fatihaydin@karabuk.edu.tr

² Gazi University, unaldi@gazi.edu.tr

2. Under which category can proposed metaphors about Geography concept by geography teacher candidates be classified by taking their common features into consideration?

Method

Phenomenon Scientific Pattern was used with Qualitative Research Method's Content Analysis Technique to analyse and interpret the collected datum. This study has been conducted within content analysis technique which is regarded in qualitative research methods. The main target in content analysis is to reach to the concepts and relations that will explain the collected datum. The interpreted and outlined datum within descriptive analysis was taken deeply in content analysis and with this way new themes and concepts that could not be found out by descriptive analysis can be discovered throughout this process. The main process in content analysis is to bring the similar datum together within some certain concepts and themes and to organise and interpret them so that reader can understand them. (Yıldırım and Şimşek, 2006:162).

Research conducted group. Within 2009-2010 Academic Year, Spring Term, totally 120 geography teacher candidates of 1.,2.,3.,4. And 5th grades at University of Gazi, Educational Faculty, Geography Education Department joined the research.

Collecting datum. In order to reveal the perception of the students about the concept of Geography, students are demanded to complete "Geography is like.....; because.....". An empty paper on which was written "Geography is like.....; because....." was given to the students. Students are demanded to write their thoughts by focusing on just one metaphor.

The analysis and explication of datum. The metaphors developed by the students was analyzed and interpreted in five levels. These levels are:(1) *The level of labelling*, (2) *Classification level*, (3) *Category development level*, (4) *Validity and reliability level*, (5) *Transferring datum to the computer*

Findings/Results

In this section, findings regarding the mental symbols about “*Geography*” concept developed by the geography teacher candidates who participated in investigation were analyzed and interpreted in sub headings in accordance with research questions.

The findings about metaphors that geography teacher candidates have towards “geography” concept. Geography teacher candidates have created 42 different and acceptable mental images related to “*Geography*” concept. 27 of the 42 metaphors was formed only by one geography teacher candidate. These are: *address, love, mirror, ambiguity, knowledge, plant, water, change, love of nature, natural environment, window of the world, map, air, rope, location, light, spider web, darling, eternity, dictionary, soil, passion, hope, patched pack, source of life, jigsaw puzzle and chain*. The rest of the metaphors change between 2 and 36. These are *life (f=36), existence (f=10), human beings (f=6), environment, breathe, water, homeland (f=3), mother, world, imagination, philosophy of life, blood, compulsory, oxygen, love (f=2)*. As seen, numerous metaphors were used by geography teacher candidates related to geography concept.

The categories that were formed by the geography teacher candidates towards “geography” concept. Metaphors formed by geography teacher candidates related to geography were classified into seven categories. These are geography as an expression of life, geography as an expression of obscurity, geography as an expression of love, geography as an expression of importance, geography as an expression of knowledge, geography as an expression of place, geography as an expression of unification.

Discussion

This study has been prepared to discover the metaphors relating to “*Geography*” concept that the geography teacher candidates have and to collect these mental symbols under certain categories. The findings of this research draw attention to several important points.

First, a large number of metaphors are needed in order to explain the concept of “*Geography*” as a whole. In this study, as geography stated as “the world”, “life”, “human”

or “earth”, it has been stated as “meshes of a spider's web”, “chain” and “jigsaw puzzle”. This shows that it is not possible to explain the concept of “*Geography*” with only one mental symbol as a whole. A similar study was applied on students in science, social studies and classroom teaching by Ozturk. Teacher candidate students were identified to have the mental symbols relating to “*Geography*” concept. As a result of the study where 357 students participated, 106 current mental images and 12 conceptual images determined, “*Geography*” concept can not be expressed in a single mental. Second, specific to this research, after the examination of metaphors about the concept of “*Geography*” of geography teacher candidates, the most preferred metaphor the life can be seen as ($f=36$). This suggests that students perceive geography as a scientific description explaining nature and the world more. As a result, this research findings provide clues how geography teacher candidates perceive geography. Metaphors can be used as powerful research tool in understanding, explaining and revealing the perception about the geography fact that the students have. In educational studies, metaphors can be used to explain the meaning of the words assisting to determine what most important issues are. In this context, teachers, teacher candidates, and students majoring in different types of high schools (science high schools, Anatolian high schools, vocational school, etc.) can be asked to produce different concepts about mental images related to education.

Coğrafya Öğretmen Adaylarının “Coğrafya” Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi

Fatih AYDIN¹ ve Ülkü ESER ÜNALDI²

Öz

Bu araştırma, coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına ilişkin sahip oldukları *metaforları* ortaya çıkarma amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2009–2010 öğretim yılı bahar döneminde, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören 120 coğrafya öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya... gibidir; çünkü.....” ifadesini tamamlamasıyla elde edilmiştir. Bu çalışmada *olgubilim* araştırma deseni kullanılmış ve verilerinin analizi *içerik analiz tekniğiyle* yapılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, coğrafya öğretmen adayları “Coğrafya” kavramına ilişkin toplam 42 adet geçerli metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından irdelenerek 7 farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, “Coğrafya” kavramını, coğrafya öğretmen adaylarının %45’i *yaşamın ifadesi*, %17’si *önemin ifadesi*, %10’u *mekanın ifadesi*, %10’u *bilinmezliğin ifadesi*, %7’si *bilginin ifadesi*, %7’si *sevginin ifadesi* ve %4’ü *birleştiriciliğin ifadesi* olarak algıladıkları görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Metafor, coğrafya, coğrafya kavramına ilişkin metaforlar, coğrafya öğretmen adayı

Giriş

Bir kişinin, bir kavramı ya da olguyu algıladığı biçimde, benzetmeler kullanarak ifade etmesi anlamına gelen metaforun birçok tanımı yapılmıştır. *Metafor* kelimesi, yunanca “*Metapherein*” kelimesinden türemiştir. “*Meta*” değiştirmek, “*pherein*” ise taşımak, anlamındadır (Levine, 2005). Metafor, bir düşünce ve görme biçimidir (Morgan, 1998). Metafor; bir düşünce malzemesi, insan kavrayışının bir şekli ve sadece bir söz figürü değil aynı zamanda bir düşünce figürüdür (Lakoff ve Johnson, 2005). Metaforlar, yeni bilginin daha önceden bilinen eski bilgilerle benzerliklerini bularak ilişkiler kurulmasını sağlar ve böylece, yeni bilginin somut olarak açıklanmasına yardım ederler (Senemoğlu, 2007: 564). Metafor, bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araçtır (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006).

¹ Karabük Üniversitesi, fatihaydin@karabuk.edu.tr

² Gazi Üniversitesi, unaldi@gazi.edu.tr

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere metaforlar, bir kişinin bir kavramı ya da olguyu algıladığı biçimde, benzetmeler kullanarak ifade etmesidir. Forceville (2002, s. 2), herhangi bir şeyin metafor olarak kabul görmesi için su üç sorunun yanıtlanması gerekmektedir: 1- Metaforun konusu nedir? 2- Metaforun kaynağı nedir? 3- Metaforun kaynağından konusuna atfedilmesi düşünülen özellikler nelerdir? Bu ilişkiyi Saban (2004, s. 2) bir örnekle şöyle ifade etmiştir: *Metaforun konusu* (örneğin, “Öğretmen bahçıvan gibidir.” cümlesindeki öğretmen sözcüğü), *metaforun kaynağı* (bahçıvan) ve *metaforun kaynağından konusuna atfedilmesi düşünülen özellikler* (bahçıvanın yetiştirdiği fidanlarla ayrı ayrı ilgilenmesi gibi öğretmenin sınıftaki öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alması) şeklinde açıklayarak metaforun kaynağının, metaforun konusunu farklı bir bakış açısıyla anlamada bir filtre veya süzgeç görevi gördüğünü belirtmiştir.

Son yıllarda eğitimcilerin dikkatini çeken metafor, yerli ve yabancı literatürde çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Inbar (1996), Guerrero ve Villamil (2002), Botha (2009), Alger (2009), Shaw, Barry & Mahlios (2008), Forceville (2002), Saban (2004, 2008, 2009), Saban, Koçbeker & Saban (2006), Töremen ve Döş (2009), Girmen (2007), Aydoğdu (2008), Arslan ve Bayrakçı (2006), Öztürk (2007) ve Cerit (2008) bu araştırmalardan bazılarıdır. Yapılan araştırmalar genel olarak; “öğretmen”, “öğrenci”, “bilgi”, “yönetici”, “müfettiş”, “okul” ve “kültür” gibi kavram ya da olguların, çalışma grubunda bulunan katılımcılar tarafından hangi metaforlarla ifade edildiğini ortaya koymuştur.

Türkiye’de “Coğrafya” kavramına yönelik tek metafor çalışması, Öztürk (2007) tarafından sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmen adayları üzerinde yapılmıştır. Araştırmasında öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına ilişkin algılarını hangi metaforlarla ifade ettiğini ortaya koymuştur. Türkiye’de coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramıyla ilgili metaforlarını ortaya koyan bir çalışma yapılmamıştır. Bu açıdan bakıldığında yapılan çalışma, alanda bir ilk olma özelliği taşıyacağı ve henüz yeni olan coğrafya eğitimi çalışmalarına da örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Ortaöğretimde görev yapacak olan coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına ilişkin algıları; okul yaşamları boyunca aldıkları eğitime, deneyimlerine, buldukları çevrenin özelliklerine, derse karşı tutumlarına vs. bağlı olarak değişmektedir. Coğrafya öğretmen adaylarının bu algıları, tutumlarını ve mesleki bakış açılarını oluşturacaktır. Bu açıdan bakıldığında, coğrafya öğretmen adaylarının soyut ve genel bir kavram olan coğrafyaya ilişkin geliştirdikleri algıları ortaya çıkarmak, fakültekteki ilgili akademik personele, ortaöğretimde coğrafya programı hazırlayanlara ve eğitimcilere önemli bilgiler ve perspektifler sunacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkartmaktır. Bu genel amaç çerçevesinde, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Coğrafya öğretmen adayları “Coğrafya” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları hangi metaforlar aracılığıyla açıklamaktadır?
2. “Coğrafya” kavramına ilişkin olarak coğrafya öğretmen adayları tarafından ileri sürülen metaforlar, ortak özellikleri bakımından, hangi kategoriler altında toplanmaktadır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden “olgubilim” kullanılmıştır. Olgubilim (fenomenoloji) deseni, farkında olduğumuz ama derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgubilim, bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.72).

Çalışma Grubu

Araştırmaya 2009–2010 öğretim yılı, bahar döneminde, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı, 1., 2., 3., 4., ve 5. sınıflarında öğrenim

gören toplam 120 coğrafya öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet ve sınıflara göre frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kız	55	45
Erkek	65	55
Toplam	120	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 120 coğrafya öğretmen adayının 55’i kız ve 65’i erkektir. Bu öğrencilerin %45’i kızlardan, %55’i erkeklerden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama aracı hazırlanırken, bireylerin sahip olduğu algıları ortaya çıkarmada *metaforların bir araç olarak kullanıldığı* ilgili araştırmalar incelenmiştir (Inbar, 1996; Guerrero ve Villamil, 2002; Alger, 2009; Shaw, Barry & Mahlios, 2008; Saban 2004, 2008, 2009; Saban, Koçbeker & Saban, 2006; Töremen ve Döş, 2009; Aydoğdu, 2008; Öztürk, 2007; Semerci, 2007; Cerit, 2008). Yapılan araştırmalarda likert tipi ölçekler kullanılsa da, birçoğunda katılımcıların açık uçlu cümleleri tamamlamaları istenmiştir.

İlgili araştırmalara dayanarak, bu araştırmada da coğrafya öğretmen adaylarının, “Coğrafya” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları ortaya çıkarmak için, coğrafya öğretmen adaylarına, “Coğrafya ... gibidir; çünkü ...” ifadenin yazılı olduğu boş bir kağıt verildi. Coğrafya öğretmen adaylarından bu ibareyi kullanarak ve sadece tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak, düşüncelerini dile getirmeleri istendi. Coğrafya öğretmen adaylarına “Coğrafya” kavramına ilişkin kendi metaforlarını yazmaları için yaklaşık 30 dakikalık bir süre verildi. Coğrafya öğretmen adaylarının yazdığı bu kompozisyonlar, birer “belge” ve “doküman” olarak bu araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmuştur.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması*

Bu çalışmada, elde edilen verilerin değerlendirilmesinde “içerik analizi” tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 227).

Öğrencilerin geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması beş aşamada gerçekleştirildi. Bu aşamalar şunlardır: **(1) Adlandırma Aşaması**, **(2) Tasnif Etme (Eleme ve Aritma) Aşaması**, **(3) Kategori Geliştirme Aşaması**, **(4) Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması** ve **(5) Verileri Bilgisayar Ortamına Aktarma Aşaması**.

1. Adlandırma Aşaması: Bu aşamada öncelikle araştırmaya katılan öğretmen adayları tarafından üretilen metaforların alfabetik sıraya göre geçici bir listesi yapıldı. Bu amaç doğrultusunda adayların yazılarında, metaforların belirgin bir şekilde dile getirilip getirilmediğine bakıldı. Her öğretmen adayının sunduğu kâğıtta dile getirilen metaforlar kodlandı (örneğin, *hayat*, *örümcek ağı*, *zincir.. vb*). Herhangi bir metaforun yazılmadığı kâğıtlar işaretlendi.

2. Tasnif Etme (Eleme ve Aritma) Aşaması: Bu aşamada “metafor analizi” teknikleri kullanılarak her metafor, parçalara ayrıştırıldı ve diğer metaforlarla olan benzerlikleri veya ortak özellikleri bakımından analiz edildi. Bu amaç için öğrencilerin yazdıkları metaforlar tekrar tek tek okunup gözden geçirilerek, her metafor (1) *metaforun konusu*, (2) *metaforun kaynağı* ve (3) *metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki ilişki* bakımından analiz edildi. Bu çalışmada 2 kâğıt herhangi bir metafor içermemesi, 3 kâğıt boş bırakılması ve 8 kâğıt da metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki ilişki bakımından uyumsuz olması gerekçesiyle, toplam 13 kâğıt elenerek araştırma kapsamı

* Verilerin analizinde Yıldırım ve Şimşek (2003); Saban, Koçbeker ve Saban (2006); Saban (2009)'ün çalışmalarından yararlanılmıştır.

dışında bırakılmıştır. Coğrafya öğretmen adayları tarafından üretilen zayıf yapılı metaforları içeren 13 kâğıdın ayıklanmasından sonra, toplam 42 adet *geçerli metafor* elde edildi. Bu aşamada, bu metaforlar tekrar alfabetik sıraya göre dizildi ve ham veriler ikinci kez gözden geçirilerek her metaforu temsil eden öğrenci yazılarından birer *örnek metafor ifadesi* seçildi. Böylece, metaforların her biri için, onu en iyi temsil ettiği varsayılan örnek metafor ifadelerinin derlenmesiyle birlikte bir "*örnek metafor listesi*" oluşturuldu. Bu liste, iki temel amaca yönelik olarak derlendi: (a) Metaforların belli bir kategori altında toplanmasında bir başvuru kaynağı olarak kullanmak ve (b) bu araştırmanın veri analiz sürecini ve yorumlarını geçerli kılmak.

3. Kategori Geliştirme Aşaması: Bu aşamada, temel olarak coğrafya öğretmen adayları tarafından üretilen metaforlar, "*Coğrafya*" kavramına ilişkin sahip oldukları ortak özellikler bakımından irdelendi. Bu işlem esnasında özellikle 42 metafor hakkında oluşturulan "*metafor listesi*" dikkate alınarak her metaforun "*Coğrafya*" olgusunu nasıl kavramsallaştırdığına bakıldı. Bu amaç için, coğrafya öğretmen adayları tarafından üretilen her metafor "*Coğrafya'ya*" ilişkin sahip olduğu bakış açısına göre belli bir tema ile ilişkilendirilerek, toplam 7 farklı kavramsal kategori oluşturuldu.

4. Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması: *Geçerlik ve güvenirlilik*, araştırma sonuçlarının inandırıcılığını sağlamak için kullanılan en önemli iki ölçüttür (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Araştırmanın güvenirliliğini sağlamak için, araştırmada ulaşılan 7 kavramsal kategori altında verilen metaforların, söz konusu bir kavramsal kategoriye temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla *uzman görüşüne* başvuruldu. Bu amaç doğrultusunda, uzman kişiye iki liste verildi: Bunlar; (a) 42 adet örnek metaforun alfabetik sıraya göre dizili olduğu bir liste, (b) 7 farklı kavramsal kategorinin adlarını ve özelliklerini içeren bir liste. Uzmandan bu iki listeyi de kullanarak birinci listedeki örnek metafor listesini, ikinci listedeki 7 kavramsal kategoriyle (hiçbir metafor dışarıda bırakmayacak şekilde) eşleştirmesi istendi. Daha sonra, uzmanın yaptığı eşleştirmeler araştırmacının kendi kategorileriyle karşılaştırıldı. Karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenirliliği, Miles ve Huberman'ın (1994: 64) formülü ($Güvenirlilik = \text{görüş birliği} / (\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı})$) kullanılarak hesaplandı.

Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006; Saban, 2009). Bu araştırmanın güvenilirlik çalışmasında % 93 oranında bir güvenilirlik sağlanmıştır. Güvenirlik çalışması kapsamında görüşüne başvurulmuş uzman, 3 metaforu (*insan, ayna ve anne*) araştırmacının yaptığından farklı bir kategoriye yerleştirilerek ilişkilendirmiştir. Bu durumda, $Güvenirlik = 42 / (42 + 3) = 0.93$ olarak hesaplanmıştır.

5. Verileri Bilgisayar Ortamına Aktarma Aşaması: Bütün veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra katılımcı sayısı (*f*) ve yüzdesi (%) hesaplandı.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramı hakkında geliştirdikleri metaforlarla ilgili olarak elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve araştırma sorularına göre alt başlıklar halinde analiz edilerek yorumlanmıştır.

Coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlara dair bulgular

Coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına yönelik olarak toplam 42 adet geçerli metafor üretmişlerdir. Toplam 42 metafordan 27 tanesi yalnızca bir coğrafya öğretmen adayı tarafından üretilmiştir. Bunlar; *adres, aşk, ayna, belirsizlik, bilgi, bitki, can suyu, değişim, doğa sevgisi, doğal ortam, dünyanın penceresi, harita, hava, ip, lokasyon, ışık, örümcek ağı, sevgili, sonsuzluk, sözlük, toprak, tutku, umut, yamalı bohça, yaşam kaynağı, yapboz ve zincir*dir. Geriye kalan metaforlar 2 ile 36 öğretmen adayı arasında değişmektedir. Bunlar; *hayat (f=36), yaşam (f=10), insan (f=6), doğa, nefes, su, vatan (f=3), anne, dünya, hayal, hayat felsefesi, kan, mecburiyet, oksijen, sevgi (f=2)*. Görüldüğü gibi coğrafya kavramına ilişkin coğrafya öğretmen adayları tarafından çok sayıda metafor kullanılmıştır. Aşağıda verilen Tablo 2, araştırmaya katılan coğrafya öğretmen adayları tarafından geliştirilen metaforları alfabetik sıraya göre listeleterek, her bir metaforu temsil eden öğrenci sayısını (*frekansını*) ve yüzde değerlerini göstermektedir.

Tablo 2. Ortaöğretim öğrencilerinin “Coğrafya” kavramına ilişkin geliştirdikleri geçerli metaforlar, onları temsil eden öğrenci sayısı (alfabetik sıraya göre) ve yüzdesi

Metafor Sırası	Metaforun Adı	Frekans (f)	Yüzde (%)
1	Adres	1	0,9
2	Anne	2	1,8
3	Aşk	1	0,9
4	Ayna	1	0,9
5	Belirsizlik	1	0,9
6	Bilgi	1	0,9
7	Bitki	1	0,9
8	Can suyu	1	0,9
9	Değişim	1	0,9
10	Doğa	3	2,7
11	Doğa sevgisi	1	0,9
12	Doğal ortam	1	0,9
13	Dünya	2	1,8
14	Dünyanın penceresi	1	0,9
15	Hayal	2	1,8
16	Hayat	36	34,0
17	Hayat felsefesi	2	1,8
18	Harita	1	0,9
19	Hava	1	0,9
20	Işık	1	0,9
21	İp	1	0,9
22	İnsan	6	5,6
23	Kan	2	1,8
24	Lokasyon	1	0,9
25	Mecburiyet	2	1,8
26	Nefes	3	2,7
27	Oksijen	2	1,8
28	Örümcek ağı	1	0,9
29	Sevgi	2	1,8
30	Sevgili	1	0,9
31	Sonsuzluk	1	0,9
32	Sözlük	1	0,9
33	Su	3	2,7
34	Toprak	1	0,9
35	Tutku	1	0,9
36	Umut	1	0,9
37	Vatan	3	2,7
38	Yamalı bohça	1	0,9
39	Yaşam	10	9,3
40	Yaşam kaynağı	1	0,9
41	Yapboz	1	0,9
42	Zincir	1	0,9
	Toplam	107 (f)	100(%)

Coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına yönelik sahip oldukları metaforların oluşturduğu kategoriler

Coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar 7 kategoride toplanmıştır. Bunlar; *yaşamın ifadesi olarak coğrafya*, *bilinmezliğin ifadesi olarak coğrafya*, *sevginin ifadesi olarak coğrafya*, *önemin ifadesi olarak coğrafya*, *bilginin ifadesi olarak coğrafya*, *mekânın ifadesi olarak coğrafya* ve *birleştiriciliğin ifadesi olarak coğrafya*dır. Coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına yönelik sahip oldukları metafor kategorileri aşağıdaki Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Ortaöğretim öğrencilerinin “Coğrafya” kavramına yönelik sahip oldukları metafor kategorileri

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Frekansı	Metafor Adeti
1. Yaşamın ifadesi olarak coğrafya	Hayat (36), yaşam (10), yaşam kaynağı (1)	47	3
2. Bilinmezliğin ifadesi olarak coğrafya	İnsan (6), belirsizlik (1), sonsuzluk (1), hayal (2), değişim (1)	11	5
3. Sevginin ifadesi olarak coğrafya	Aşk (1), sevgi (2), sevgili (1), tutku (1), anne (2), doğa sevgisi (1)	8	6
4. Önemin ifadesi olarak coğrafya	Can suyu (1), bitki (1), toprak (1), nefes (3), oksijen (2), kan (2), hava (1), su (3), umut (1), mecburiyet (2), yamalı bohça (1)	18	11
5. Bilginin ifadesi olarak coğrafya	Sözlük (1), bilgi (1), hayat felsefesi (2), ışık (1), harita (1), ayna (1), dünyanın penceresi (1)	8	7
6. Mekânın ifadesi olarak coğrafya	Dünya (2), vatan (3), adres (1), lokasyon (1), doğa (3), doğal ortam (1)	11	6
7. Birleştiriciliğin ifadesi olarak coğrafya	İp (1), zincir (1), örümcek ağı (1), yapboz (1)	4	4
	Toplam	107	42

Kavramsal Kategoriler

Kategori 1. Yaşamın ifadesi olarak coğrafya. Coğrafyayı yaşamla özdeşleştiren ve coğrafyanın yaşamın bir parçası ya da kendisi olarak algılayanların oluşturduğu bu kategori 3 metafor ve 47 öğrenciden (%45) oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına (öğrenci sayısına) bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile *hayat* (36), *yaşam* (10), *yaşam kaynağı* (1) yer almaktadır. Aşağıda, bu kategoride bulunan bazı öğrenci ifadeleri verilmiştir.

“Coğrafya hayat gibidir. Çünkü içerdiği konularla bütün canlıların hayatını çok yakından ilgilendirmektedir. Coğrafyanın olmadığı hayat düşünülemez. Coğrafya doğa ile insan arasındaki ilişkidir. Doğa, hava, su, toprak olmadan nasıl hiçbir canlı yaşayamazsa, coğrafya olmadan da insanlar yaşamlarını sürdürmelerini sağlayan büyük düzen ve döngüleri anlayamaz.”

“Coğrafya hayat gibidir. Çünkü, hayatımızın her anında ve her alanında coğrafi bilgilerle karşılaşırız. Bu da ister istemez genel olarak da olsa herkesin coğrafi konularda bilgi sahibi olmasını gerektiriyor. Örneğin nerede yaşadığımızı, hayatımızı nasıl devam ettirdiğimizi coğrafya sayesinde öğreniriz”

“Coğrafya hayat gibidir. Çünkü coğrafya bize doğal ve beşeri tüm güzelliklerini sunmuştur. Bu güzellikleri olumlu bir şekilde kullanarak hayatımızı sürdürürüz. Bize en güzel yaşam ortamını sunan coğrafyadır.”

“Coğrafya yaşam kaynağı gibidir. Çünkü coğrafya olmazsa insan doğayı tanıyamaz ve ondan faydalı olarak yararlanamaz. İnsan, yaşamının devamını sağlayabilmesi için coğrafyayı yani doğa ile insan arasındaki ilişkiyi anlayabilir.”

“Coğrafya yaşam gibidir. Çünkü insan yaşamlarını sürdürebilmesi için doğaya sahip çıkması gerekir, bu da ancak coğrafi bilinçle olur.”

“Coğrafya yaşam gibidir. Çünkü yaşam için gerekli olan her şey coğrafyayı ilgilendirir. Daha iyi bir yaşam istiyorsak coğrafya hakkında bilgi sahibi olmamız gerekir. Aslında coğrafya yaşamdaki her şey demektir. Ekonomik, siyasal vb. gibi çok geniş bir bakış açısını da coğrafya verir.”

Kategori 2. Bilinmezliğin ifadesi olarak coğrafya ifadesi olarak coğrafya.

Coğrafyanın genişliğini, bilinmezliğini, keşfedilmemiş özelliklerini öne plana çıkararak bu kategorinin 5 metafor ve 11 öğrenciden (%10) oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile *insan (6)*, *hayal (2)*, *belirsizlik (1)*, *sonsuzluk (1)* ve *değişim (1)* yer almaktadır. Aşağıda, bu kategoride bulunan bazı öğrenci ifadeleri verilmiştir.

“Coğrafya insan gibidir. Çünkü keşfedilmiş ve keşfedilmemiş ortak yönleri vardır”

“Coğrafya insan gibidir. Çünkü insan hayattaki en önemli varlıktır. Bu varlığın yaşamının her safhasında coğrafya vardır.”

“Coğrafya hayal gibidir. Çünkü ilk bakışta ulaşılamaz gibi görünürken zaman ilerledikçe hayallerinin içinde yaşama imkânına kavuşursun.”

“Coğrafya sonsuzluk gibidir. Çünkü coğrafya konularının sonu yoktur, keşfedilmeyi bekleyen her şey içerisinde vardır.”

Kategori 3. Sevginin ifadesi olarak coğrafya.

Coğrafyayı aşkın ve sevginin bir simgesi olarak görenlerin oluşturduğu bu kategoride 6 metafor ve 8 öğrenci (%7) vardır. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile *anne (2)*, *sevgi (2)*, *sevgili (1)*, *aşk (1)*, *tutku (1)*, ve *doğa sevgisi (1)* yer almaktadır. Aşağıda, bu kategoride bulunan bazı öğrenci ifadeleri verilmiştir.

“Coğrafya doğa sevgisi gibidir. Çünkü bir nesneyi, olguyu sevebilmemiz için onu tanımamız gerekir. Doğayı da sevebilmemiz için onu çok iyi bilmeliyiz. Coğrafya bize doğa sevgini aşmaktadır. Örneğin coğrafya bir dağın sadece bir kabartıdan ibaret olmadığını, dağın bir su deposu olduğu, yaylacılık için önemini, maden yatağı olduğunu vs. öğretir. Yani dağı ezberlenen bir terimden çıkarır ve insanlığa faydalarını da öğretir. Bunun için coğrafya vazgeçilmez bir sevgidir.”

“Coğrafya sevgi gibidir. Çünkü benim sevmemi sağlayan her şeyin coğrafyada olduğunu düşünüyorum. Dünyayı, Türkiye’yi, hayatı vb. bir çok şeyi sevebilmem için coğrafyayı bilmem gerekir.”

“Coğrafya aşk gibidir. Çünkü coğrafya güzel, karmaşık ve doludur. Coğrafyayı korumak aşkı korumak gibi emek ister. Aşk gibi hayatın anlamıdır aslında coğrafya.. Yani coğrafya aşkın ta kendisidir....”

“Coğrafya tutku gibidir. Çünkü coğrafyayı tanıdın mı, önemini kavradın mı, yanı anlayabildin mi artık ondan vazgeçmek mümkün değildir.”

“Coğrafya sevgili gibidir. Çünkü baktığım, gördüğüm, soluduğum, duyduğum her şeyde coğrafya vardır. Coğrafya en mutlu anımda, en mutsuz anlarımda seyrettiğim bir manzaradır. Her an yanımda olan bir parçam gibidir. Coğrafya sen onu sevdiğin sürece seni bırakmayacak bir sevgili gibidir.”

“Coğrafya anne gibidir. Çünkü her zaman ona çok ihtiyaç duyarsın. Onunla yaşarsın. Coğrafya seni anne gibi sevgiyle kucaklar.”

Kategori 4. Önemin ifadesi olarak coğrafya. Tablo 3 incelendiğinde, bu kategoride bulunan metaforların öne çıkan özelliği, coğrafyanın dünyamız ve yaşadığımız yer için önemli ve bir o kadar da kıymetli olduğunun fikrinin hakim olmasıdır. Bu kategorinin 11 metafor ve 18 öğrenciden (%17) oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile *nefes (3), su (3), oksijen (2), kan (2), mecburiyet (2), hava (1), umut (1), can suyu (1), bitki (1), toprak (1) ve yamalı bohça (1)* yer almaktadır. Aşağıda, bu kategoride bulunan bazı öğrenci ifadeleri verilmiştir.

“Coğrafya su gibidir. Çünkü su ne kadar yaşam için vazgeçilmezse coğrafya da öyledir. Su nasıl yaşam kaynağımız ise, coğrafya da çevremizdeki her şeyi kapsadığı için bizim yaşam kaynağımızdır.”

“Coğrafya umut gibidir. Çünkü yaşam alanımızı şekillendiren ve bizi besleyen her türlü mutluluğu yaşadığımız bir etkidir. İnsanın duygu ve faaliyetlerini etkiler. Atatürk’ün sözüyle bir milletin geleceğidir, kaderidir, bu yüzden umuttur.”

“Coğrafya oksijen gibidir. Çünkü oksijen nasıl bir canlılığın varlığının yaşam nedeniyse, coğrafya da tüm canlıların yaşamını sağlayan ilk ve en önemli neden konumundadır. Çünkü coğrafya içinde

barındırmış olduğu binden çok faaliyet vasıtasıyla bir döngü oluşturmuştur. Bu döngünün her hangi bir yerinde oluşacak bir kesinti canlı yaşamında yapacağı etkiler yadsınamayacak derecede büyüktür.”

“Coğrafya mecburiyet gibidir. Çünkü coğrafya tanımından da anlaşılacağı üzere çevremizi kuşatan her şeyle bizim aramızdaki ilişkidir. Bu ilişkinin önü asla kesilemez. Bu ilişkiyi anlamamızda ve yorumlamamızda coğrafya en önemli bir araçtır.”

“Coğrafya kan gibidir. Çünkü nasıl kan kalbin ve damarların ortak çalışması sonucu bütün vücuda dağılıp insanların yaşamlarını devam ettiriyorsa coğrafya da insan ve doğa etkileşimi, ilişkisi doğrultusunda biz insanlara hayat veren bir bilimdir.”

“Coğrafya can suyu gibidir. Çünkü nasıl bir bitkiyi ilk toprağa verdiğimizde can suyu vermezsek yetişemez. Coğrafya’yı ve beraberinde dünya algısını da daha ilk andan itibaren bireylere vermez isek bir şeyler hep eksik kalır ve sağlıklı toplumlar yetişemez.”

“Coğrafya yamalı bohça gibidir. Çünkü her çeşit unsuru içerisinde barındırır. Pek çok bilim dalından yararlanır. Klimatoloji, jeoloji, sosyoloji, ... gibi. Çünkü coğrafya mekan-insan ilişkisine, hayatın her alanına hitap eder. Onun için yamalı bohça gibidir. Köklü bir bilimdir.”

Kategori 5. Bilginin ifadesi olarak coğrafya. Coğrafyanın bilimsel yönünü öne çıkaran metaforların oluşturduğu bu kategoride 7 metafor ve 8 öğrenci (%7) bulunmaktadır. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile *hayat felsefesi* (2), *sözlük* (1), *bilgi* (1), *hayat felsefesi* (2), *ışık* (1), *harita* (1), *ayna* (1) ve *dünyanın penceresi* (1) yer almaktadır. Aşağıda, bu kategoride bulunan bazı öğrenci ifadeleri verilmiştir.

“Coğrafya dünyanın penceresi gibidir. Çünkü insan nasıl evinin penceresinden dışarıya baktığında etrafını görebiliyorsa, coğrafyada öğrendikleri sayesinde dünyayı algılayabilir.””

“Coğrafya hayat felsefesi gibidir. Çünkü dış dünya ile ilgili hem kavramsal hem işlevsel bir çok bilgi öğrenir. Bu yüzden de kişiler etrafına daha anlamlı bakarak kendine göre daha anlamlı bir dünya oluşturmaya çalışır.”

“Coğrafya harita gibidir. Çünkü bize dünyanın profilini çıkartır ve nasıl bir yol izlememiz gerektiğini gösteririr.”

“Coğrafya sözlük gibidir. Çünkü yaşadığımız çevreyi, oluşum süreçlerini bilimsel verilere dayanarak açıklar. Etrafımızda olup bitenleri ve var olanları açıklar.”

Kategori 6. Mekânın ifadesi olarak coğrafya. Coğrafyayı yaşanılan yerin bir ifadesi olarak görenlerin oluşturduğu bu kategoride 6 metafor ve 11 öğrenci (%10) bulunmaktadır. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile *doğa* (3), *vatan* (3), *dünya* (2), *adres* (1), *lokasyon* (1) ve *doğal ortam* (1) yer almaktadır. Aşağıda, bu kategoride bulunan bazı öğrenci ifadeleri verilmiştir.

“Coğrafya vatan gibidir. Çünkü coğrafya sınırları belli toprak parçası üzerinde olup biten her olayı incelemektedir.”

“Coğrafya adres gibidir. Çünkü içerisinde yaşadığımız ortamı yani dünyayı tanımama ve anlamama yardımcı olan tek derstir.”

“Coğrafya evimin adresi gibidir. Çünkü yaşadığım yerin nerede olduğu, niçin orada olduğu, nasıl bir yer olduğunu ancak böyle öğrenirim. Merak duygumu bu şekilde tatmin ederim. Coğrafya=5N+dağılım, nedensellik ve bağlılıktır.”

Kategori 7. Birleştiriciliğin ifadesi olarak coğrafya. Tablo 3 incelendiğinde bu kategorinin 4 metafor ve 4 öğrenciden (%4) oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile *ip* (1), *zincir* (1), *örümcek ağı* (1) ve *yapboz* (1) yer almaktadır. Aşağıda, bu kategoride bulunan bazı öğrenci ifadeleri verilmiştir.

“Coğrafya ip gibidir. Çünkü coğrafya doğayı, canlıları, insanları ve bütün unsurları bir araya getirmeye çalıştırır. Bunları bir arada tutar. Coğrafya doğadaki bütün unsurları birbirine bağlar, bunların birbirleri için vazgeçilmez olduğunu savunur ve kavrar.”

“Coğrafya zincir gibidir. Çünkü coğrafya, doğa-insan arasındaki etkileşimdir. Bu da birbirini etkileyerek olur. Yani bir zincir gibi ilişkili ve etkileşimlidir”

“Coğrafya örümcek ağı gibidir. Çünkü her alanla bağlantısı olup, çok geniş bir bilim dalıdır. Bu genişlik biz öğrencilere ağır gelse de aslında kullanıldığında mükemmel bir avantajdır.”

“Coğrafya yapboz gibidir. Çünkü gezip gördükçe bu yapbozun parçalarını yerleştiririz. Bildiğimiz kadarını değil, ulaşılmamış olanları da öğreniriz. Tüm parçalar böylece birleşir.”

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak ve bu metaforları belli kavramsal kategoriler altında toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu araştırmanın bulguları, birkaç önemli noktaya dikkat çekmektedir.

İlk olarak “Coğrafya” kavramının bir bütün olarak açıklanabilmesi için çok sayıda metafora ihtiyaç vardır. Bu araştırmadaki çalışma grubunda bulunan coğrafya öğretmen adayları “Coğrafya” kavramına yönelik 42 farklı metafor üretmişlerdir. “Coğrafya” kavramı için coğrafya öğretmen adayları; “hayat”, “dünya”, “örümcek ağı”, “zincir”, “yapboz”, “yamalı bohça”, “toprak” gibi birbirinden farklı metaforları kullanmışlardır. Bu durum, “Coğrafya” kavramının sadece tek bir metafor ile bir bütün olarak açıklanabilmesinin mümkün olmadığını göstermektedir. Benzer bir çalışmada; Öztürk (2007) sınıf öğretmenliği, fen bilgisi öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü öğrencilerinin “Coğrafya” kavramına ilişkin metaforları tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adayları “Coğrafya” kavramına ilişkin 106 geçerli metafor üretmişlerdir. Diğer farklı kavram ya da olgularla ilgili metafor çalışmalarında da benzer bir durum söz konusudur. Örneğin; Inbar (1996) çalışmasında “öğrenci”, “öğretmen”, “okul yöneticisi” ve “okul” kavramına ilişkin, Guerrero ve Villamil (2002), Saban (2004) ve Saban, Koçbeker ve Saban (2006) çalışmalarında “öğretmen” kavramına ilişkin, Saban (2008) çalışmasında “bilgi” kavramına ilişkin, Cerit (2008) ve Saban (2009) çalışmasında “öğrenci” kavramına ilişkin, Aydoğdu (2008) çalışmasında “okul” kavramına ilişkin, Töremen ve Döş (2009) çalışmalarında “müfettiş” kavramına ilişkin yaptıkları metafor çalışmalarında öne çıkan bir sonuç; ilgili kavram ya da olgularla ilgili çalışma grubundaki katılımcılar tarafından çok sayıda metaforun üretilmiş olmasıdır.

İkinci olarak coğrafya öğretmen adaylarının coğrafya kavramına ilişkin algılarının kavramsal kategorilere ayırdığımızda en çok metafor bulunan kategorinin “yaşamın ifadesi olarak coğrafya” olduğunu görmekteyiz. Coğrafya öğretmen adaylarının %45’lik bir bölümü coğrafyayı hayat ve yaşam ile ilişkilendirmektedir. En az metafor bulunan kategori ise, “birleştiriciliğin ifadesi olarak coğrafya” olduğunu görmekteyiz.

Üçüncü olarak, temelde pozitif bir bilim olan ve bazı araştırma konuları bakımından hem fen bilimlerinde hem de sosyal bilimlerde araştırma konuları bulunan coğrafya; insanla yeryüzü arasındaki ilişkileri inceleyerek, insanın bu ilişkiler sonucu neler yaptığını ve neler yapabileceğini inceleyen bir bilim özelliğindedir. Bu araştırmaya özgü olarak “Coğrafya” kavramıyla ilgili coğrafya öğretmen adaylarının metaforları incelendiğinde, en çok tercih edilen metaforların hayat ($f=36$), yaşam ($f=10$), insan (6) olduğu görülmektedir. Bu durum ise coğrafya öğretmen adaylarının coğrafyayı daha çok dünyayı ve doğayı anlatan ve bunu insanla ilişkilendiren bir bilim olarak algıladıklarını ortaya koymaktadır.

Araştırmada ortaya çıkan bulgular doğrultusunda şu **öneriler** geliştirilmiştir:

- Bu araştırma, coğrafya öğretmen adaylarının coğrafyayı nasıl algıladıklarını ortaya koymak için bazı ipuçları vermektedir. Metaforlar, coğrafya öğretmen adaylarının “Coğrafya” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları anlamada, açığa çıkarmada ve açıklamada güçlü birer *araştırma aracı* olarak kullanılabilir.
- Bu araştırmaya özgü olarak, coğrafya kavramına ilişkin metaforlardan elde edilen bulgular; fakültelerde coğrafya dersi veren akademisyenlere, lisans düzeyinde coğrafya ders kitapları hazırlayanlara, coğrafya öğretmenlerine bir bakış açısı kazandırabilir.
- Bu araştırmada ortaya çıkan metaforlar, metafor listeleri ya da likert tip ölçek hazırlayacak araştırmacılar için kaynak olarak kullanılabilir.
- Benzer şekilde bir araştırmada çalışma grubuna coğrafya öğretmenleri, farklı türdeki liselerdeki öğrenciler, okul yöneticileri, veliler de dahil edilebilir.
- Öğretim programları hazırlanırken bu tür çalışmalar (diğer dersler ve bazı kavram ya da olgular) periyodik olarak yapılabilir.

Kaynaklar

- Alger, C. (2009). Secondary teachers' conceptual metaphors of teaching and learning: changes over the career span. *Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies*, 25 (5), 743-751.
- Arslan, F. (2008). Metaforik tercihler bakımından Akif'i okuyabilmek. *I.Uluslararası Mehmet Akif Sempozyumu*, 259, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Millî Eğitim*, 35(171), 100-108.
- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African of Education*, 29, 431-444.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Celepler matbaacılık
- Forceville, C. (2002). The identification of target and source in pictorial metaphors. *Journal of Pragmatics*, 34, 1-14.
- Girmen, P. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları*. Yayımlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Guerrero, M.C.M. ve Villamil, O.S. (2002). Metaphorical conceptualizations of ELS teaching and learning. *Language Teaching Research*, 6(2), 95-120.

Inbar, D. (1996). The free educational prison: metaphors and images. *Educational Research, 38(1)*, 77-92.

Lakoff, G. ve Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil* (Çeviren: G.Y.Demir). İstanbul: Paradigma.

Levine, P.M. (2005). *Metaphors and Images of Classrooms*. ERIC: EJ724893.

Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Morgan G. (1998). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor*. İstanbul: Mess Yayınları.

Öztürk, Ç. (2007). Sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmen adaylarının “coğrafya” kavramına yönelik metafor durumları. *Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(2)*, 55-69.

Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(2)*, 131-155.

Saban, A., Koçbeker, B.N. & Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences: Theory & Practice), 6(2)*, 461-522.

Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online, 7 (2)*, 421-455.

Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip olduğu zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(2)*, 281-326.

Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gönül Yayıncılık.

Shaw, D., Massengill, B. & Mahlios, M. (2008). Preservice teachers' metaphors of teaching in relation to literacy beliefs. *Teachers and Teaching: Theory and Practice, 14 (1)*, 35-50.

Töremen, F. ve Döş, İ. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences: Theory & Practice)*, 9(4), 1973-2012.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.